

מאימתי פרק ראשון תענית

ב.

עין משפט
נר מצוה

א א ב ג מ"י פ"ב
המלכות פתלה הלכו טו
סנה עשו יט טו"ט"ט א"ח
ס' קיד ספ"ג 6 וסומן
תפת ספ"ג ג:
ב ד מ"י שם הלכה [7]
נו סמ"ג שם טו"ט"ט
א"ח ס' ק"ה ספ"ג א:
ג ה מ"י שם הלכה [7]
יב וסנה שם טו"ט"ט א"ח
ס' ר"ד ספ"ג א:
ו [מ"י פ"א שם הלכה א:]

תורה אור השלם

1. עשה גדולות אין חקר
בפלאות עד אין מספר:
איב ה ט
2. הנתן מטר על פני
א"ר ושלח מים על פני
הצבאות:
איב ה י
3. הולוא ידעת אם לא
שמעת אלהי עולם?
בורא קצות הארץ לא
יעף ולא יגע אין חקר
לחבתו: ישעיהו כ כ
4. מבין הרים בבור אנוך
בגבורה: תהלים סו ז
5. ודקה אם שמע
תשמעו אל מנתי אשר
אנוכי מצוה אהבם היום
לאהבה את יי אלהים
ולעבדו בכל לבבכם
ובקבל נפשכם:
דברים יא ג
6. ונתתי מטר ארצכם
בעתו יורה ומלקוש
ואטפת ידגן ותירשך
ויצדוקי: דברים יא ד
7. יפתח יי קח את אוצרו
הטוב את השמים לתת
מטר ארצך בעתו ולקרן
את כל מעשה ידך
ולתת גרם רבים ואמנה
את תלדו: דברים כח ב
8. ויחבר אלהים את
רצון וישמע אליה
אלהים ויפתח את
רקבה: בראשית ל כב

רבינו חננאל

אידי דתנן במתניתין
מאימתי מזכירין גבורות
גשמים, מקשי תנא הכא
קאי דקתני מאימתי.
לומר, מי מזכיר שזכיר
גבורות גשמים עד שיאמר
מאימתי, ושני, תנא
מראש השנה סליק, דתנן
ובחג נידונין על המים,
ולפיכך תנא (הב"ל) [הכא]
מאימתי מזכירין גבורות
גשמים, ואמר ר' יוחנן
בשמיטת גבורה, שנאמר
בענין חידושי עושה גדולות
עד אין חקר, וגמר
חקר חקר מבוייתו של
עולם, שנאמר בורא קצות
הארץ אין חקר לחבונותו,
וכתיב מבין הרים בכחו
נאור בגבורה, מיכן סמכו
לומר בגבורות גשמים,
ופריש במתנה שלא
ואמר ומנא לן שלא
תהא הזכרה זו אלא
ושפטנו מרהיב ווגו,
[ולעבדו] בכל לבבכם וגו',
ונתחב מטר ארצכם בעתו
יורה ומלקוש וגו', ודייקין
איזו היא [נבדוה] בלב
שבשביעה המטר יורד,
היא אומר זו תפלה, וא"י
יוחנן שלש מפתחות לא
הם נמסרו לשליח אלא הם
בידו של הקב"ה, מפתח
של חיה, שנאמר וישמע

מאימתי. מיום טוב האחרון של חג. שמיני ללח יתבון צוסכה
ואפילו האידנה אינו אלא מדרבנן משום ספיקא
ואע"ג דציקאין צקציעא דירחא גורה שמא יחזור הדבר לקולו או
משום מנהג אצותיו צידו כדלי' פ"ק צדילה (דף ד:) ולכן מדכרין
אבל כל שצעה לא שהגשמים צימי
סוכה סימן קללה הן דכתיב פרק
שני דסוכה (דף כח:). משל לעבד וכו' :
אם בן. אס אתה אומר מזכירין
אע"פ שאין שולחין הולח
ומשמע צעומו אף צקין וזכירו
ומה אתה עוין סימן מ"ט הראשון
ור' אליעזר אומר צצרייתא צגמרה
כל הקין אס צא להזכיר מוכיר
לעולם צעומו משמע מיהו עד
השמא לא רמי עליה חוזה אבל צייט
ראשון חוזה לרעות לפני שאלה שלל
הצא לבקש מקדים ומרצה וחסיון
קללה לא קפדין ורצי יהושע קפי:
התם קאי. פירוש צסדר זרעיס
צצרכות פרק אין עומדין
(דף ג:). ולתיני התם מאי שנה או
כלומר אמאי תנא הכא צמועד מאי
דתי התם צסדר זרעיס:

אלא תנא מראש השנה קא סליק,

פירוש ורי' הווא צסדר
מועד ואס תאמר ואכתי לתיני צסדר
זרעיס וי"ל דהכא עיקר דלמר צחג
נידונין על המים וורוחא דמילתא
לרעות לפני שאלה לכן צביק עד
הכא אבל צסדר זרעיס (ה) אומריס
מוזכירין גבורות גשמים אפשר
דמשמע לעולם כמו תחית הממים
או הצדלה צחונן הדעת:
וריתני מאימתי מזכירין (ה)
גשמים מאי גבורות
גשמים אמר ר' יוחנן שירודין בגבורה.
תימה התם צצרכות פ' אין עומדין
(סס) קתני כי הכא מזכירין גבורות
גשמים ושולחין הגשמים וכו' אמאי
לא קא מקשה כמו הכא ולתיני מזכירין
על הגשמים מאי גבורות ויש לומר
שאני הכא דהוי עיקר סדר של גשמים
צציה זמן מתחילין לאומרו ומאימתי
פוסקין מלאומרו ומשום הכי פריך
הכא טפי מהתם: **ובתריב מבין**
הרים בכחו נאור בגבורה, וזה גצי
צצריאת עולם וכי היכי דהאי חקר
צצריאת העולם רוצה לומר צצרכות
כמו כן הכא גצי גשמים האי חקר
נמי רוצה לומר גבורות אכן יש
להקשות אמאי נקט צצרכות טפי מכה
וכמו כן הוה לן נקיט למימר מאימתי
מוזכירין כה גשמים או לתיני גדולות
משום עעמנא דליכא כח ואיכא גדולה
אי נמי משום דהצרכה מתחלת
גבורה להכי נקט צצרכות:

שלששה מפתחות שלא נמסרו

גשמים, שנאמר יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים וגו'. מפתח של חיה, שנאמר וישמע

מאימתי מוכירין גבורות גשמים. שאומר משיב הרוח ומוריד
הגשם, ובגמרה מפרש עעמנא אמאי קרי ליה גבורות
גשמים מפני שירודין בגבורה שנאמר עושה גדולות וגו': סימן
קללה צחג הן. כדאמרינן צסמ' סוכה
מומר לפנות משתחרר המתקפה משל
לעבד שצא לעמוד כוס לרבו וספק לו
קיתון על פניו וח"ל אי אפשר צצמושך
כלומר כשהגשמים יורדין לסוכה הכל
יואין ונראה שאין הקצ"ה חפץ
שנשתמש בפניו ואמאי מתחילין להזכיר
גבורות גשמים צחג ונראה שהוא
מתפלל שיצא מטר צחג: לא אמריס
לשאל. שיתפלל על הגשמים צחג
כגון ומן טל ומטר: אלא להוכי'
שמתחיל להזכיר צחג גבורות של
מקום שמוריד גשמים: צעומו. כלומר
צמונו: אס כן. ואמאי פוסק צפסח
מלהזכיר: גמ' **סנה היכא קאי.**
כלומר מדקתני מאימתי מכלל דפשיטא
ליה להאי תנא דתיציס להזכיר והיכא
חזינן דמחייב להזכיר: הסם קאי.
מוזכירין גבורות גשמים כו' צצמסת
צצרכות: (ו) **ולתיני הסם.** צצמסת
צצרכות סמוך דתיני מוכירין לתיני
מאימתי: מ"ש **דשצקיה עד הכא.**
כלומר האי דקתני הכא צסדר מועד
מאימתי לתיני התם (ה) דקתני מוכירין
צצמסת צצרכות להזכיר: הסם קאי.
עד הכא. עד סדר מועד: אלא,
לא תימנא דהא דקתני מאימתי דהתם
קאי דתנא מראש השנה סליק צשנין
צסדר אחד הן להכי לא מנאי למימר
מאי שנה דשצקיה עד הכא: (ו) **צחג.**
הוי דין על המים ומשום דתיני
אימתי זמן הזכרה: (ה) **ואידי דתיני**
צחג נידונין. כלומר אצ דתנא צחג
נידונין על המים קצסדר צנפשיה
הואיל ונידונין צחג על המים ש"מ
צענין להזכיר עעיינא דמאי לרצוי על
המים דליתו לצרכה להכי קתני
מאימתי מוכירין: **קפיצ עושה גדולות**
(ו) **עד אין חקר.** אלא דקתני חקר
צנפשיה וכתיב חקר צצרייתו של
עולם מה צצרייתו של עולם כתיב ציה
גבורה אף גשמים הוי כמאן דכתיב
ציה גבורה: ואמר רבי יוחנן שלש
מפתחות. היינו שלא נמסרו לשליח
אחד צימד (ו) **יפתח ה'.** ולא שליח:
י

מאימתי

מוזכירין גבורות גשמים רבי אליעזר אומר
מיום טוב הראשון של חג ר' יהושע אומר
מיום טוב האחרון של חג אמר לו ר' יהושע
הואיל ואין הגשמים אלא סימן קללה בחג
למה הוא מזכיר אמר לו ר' אליעזר אף אני
לא אמרתי לשאול אלא להזכיר משיב הרוח
ומוריד הגשם בעונתו אמר לו א"כ לעולם
יהא מזכיר אין שולחין את הגשמים אלא
סמוך לגשמים ר' יהודה אומר * העובר לפני
התיבה ביו"ט האחרון של חג האחרון מוכיר
הראשון אינו מוכיר * ביו"ט הראשון של פסח
הראשון מוכיר האחרון אינו מוכיר: **גמ'**
תנא היכא קאי דקתני מאימתי תנא התם
קאי דקתני * מוכירין גבורות גשמים בתחיית
המתים * ושולחין בברכת השנים * והבדלה
בחונן הדעת וקתני מאימתי מוכירין גבורות
גשמים ולתיני התם מ"ש דשבקיה עד הכא
אלא תנא מראש השנה סליק דתנן * ובחג
נידונין על המים ואידי דתנא ובחג נידונין
על המים תנא מאימתי מוכירין גבורות
גשמים ולתיני מאימתי מוכירין על הגשמים
מאי גבורות גשמים א"ר יוחנן מפני שירודין
בגבורה שנאמר * עושה גדולות * עד אין
חקר ונפלאות עד אין מספר וכתיב * הנותן
מטר על פני ארץ ושולח מים על פני חוצות
מאי משמע אמר רבה בר שילא אתיא חקר
חקר מברייתו של עולם כתיב הכא עושה
גדולות עד אין חקר וכתיב התם * הלא ידעת
וכתיב * מבין הרים בכחו נאור בגבורה ומנא
לן דבתפלה דתנאי * לאהבה את ה' אלהים
ולעבדו בכל לבבכם * איזו היא עבודה שהיא
אליה

לבלב הוא אומר זו תפלה וכתיב בתריה * ונתתי מטר ארצכם בעתו יורה
ומלקוש אמר ר' יוחנן (ו) * ג' מפתחות בידו של הקב"ה שלא נמסרו ביד שליח
ואלו הן מפתח של (א) גשמים ומפתח של חיה ומפתח של תחיית המתים
מפתח של גשמים דכתיב * יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים לתת
מטר ארצך בעתו מפתח של חיה מנין דכתיב * ויזכור אלהים את רחל וישמע
ק"י). יורקמי שר של צרד הוי וי"ל מכלי זעם אחריתא קאמר שלא נמסרו לשליח אצל משום צרד של צרד נמסרו:
איציעא

(א) [בכרות ג, ג] (ג) סס ג, (א) ר"ה טו, (ד) [ל' נחמה
גדולות ואין חקר נפלאות עד
אין מספר ואינו מס' (פ"ה) וכן
כ"ח למהר"ש פ"ה ו"ב
לקמן ו' ומהל' אלהים:
הע"ז מ"צ פ"ה דבכרות
לרובין או להגי' על דרך
הנ"ל, (ה) סנהדרין ק"ב,
ו ר"ש מ"ו

הגהות הב"ח

(א) גמ' שנאמר עושה
גדולות ואין חקר נפלאות
כו' כ"ל ותיב על נמתק
וג"כ (ר"ד ח): (ג) שם אין
חקר לתבונתו נוהן ליעף
כה ותיב מנין אלהים:
(א) שם ולא כן מפתח של
חיה ומפתח של גשמים
ומפתח של תחיית המתים
מפתח של חיה מנין
דכתיב ויזכור אלהים:
את רחל וישמע אלה
אלהים ויפתח את
רחמה מפתח של
גשמים מנין דכתיב
יפתח ה' לך את אוצרו
טו"ט גמ' וכן פ"ה ה' פ"ה
מתיבתא וכו' כ"ל:
(ד) רש"י ד"ה מאי שנה
לתיני התם היכא דתיני כו'
קדר זרעיס אמאי שבקיה
עד הכא כו' כ"ל הדין:
(ה) ד"ה צחג כו' וכן הוכרה
לישנא אחריתא וזכיר
דתיני כו' כ"ל הדין:
(ו) ד"ה כתיב עושה גדולות
ואין חקר כו': ד"ה
ואמר ר' צימד, ר"ב דקא
קשאו ליה קושיית השו"ס:
(ה) תוכי' ד"ה אלא כו' אבל
צסדר זרעיס דתיני מוכירין
כ"ל: (ו) ד"ה ולתיני
מאימתי מוכירין על
הגשמים כו' פרק אין
עומדין דקתני כי הכא
מוזכירין גבורות גשמים
ושולחין וכו' אמאי לא כו'
כ"ל ותיב הגשמים
מוק: (ו) ד"ה שלש כו'
דמפתח הגשמים נמסר
לאליהו:

מוסף רש"י

מוזכירין גבורות
גשמים, משיב הרוח,
שזיתו לשון צקשה אלא לשון
הזכרה שצמח [בכרות ג, ג].
ג' מפתחות בידו של
הקב"ה שלא נמסרו ביד
שליח. על אחרון של
הקב"ה ש' מפתחות ומסר
ליד שלוחים הממונים, אבל
ג' מפתחות ש' לו צידו שלא
מיה עושה שליח מן השמים
אלא צידו ס' ואל רצה
למסור שליח עושה
(סנהדרין ק"ב).

רבינו גרשום

מאימתי מוכירין גבורות
גשמים, שאומר מוריד
הגשם. מאחר שהגשמים
סימן קללה הוא בחג.
כדאמרין בסוכה, משל
לעבד משמש לרבו והפך
לו רבו קיתון על פניו,
כלומר שאינו חפץ בו, אף
כן כשירודין גשמים בחג
יוצאין הכל מן הסוכה
ונראה שאין חפץ הקב"ה
שישבו בסוכה, ואמאי
מתחיל להזכיר גבורות
גשמים והוא מתפלל שירדו גשמים בחג, לא אמרתי לישאל, שיתפלל על הגשמים בחג, אלא להזכיר, שמתחיל
להזכיר בחג גבורות של גשמים בעונתם לאחר החג כשצריכין, אם כן לעולם יהא מזכיר, אפי' בימות
החמה, ששירדי גשמים בעונתו, גמ' התם קאי מוכירין כו', בסמ' בכרות, ולתיני התם, בסמ' [בכרות] סמוך לדיני מוכירין כו' בימות
בסדר זרעיס, תנא מרי' סליק. ששניהם בסדר אחד הן, להכי לא מצי למימר מ"ש דשבקיה עד הכא, כתיב עושה גדולות עד אין חקר, אלמא דכתיב חקר בגשמים, וכתיב חקר בברייתו של עולם, מה בברייתו של עולם כתיב חקר בגבורה אף בגשמים
היו כמו דכתיב [בין] גבורה, שלא נמסרו, לשלחן בידו ביד שליח, ויפתח ה', ולא שליח,